

ANALIZA IMPACTULUI DE REGLEMENTARE

la proiectul de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și
a proiectului de Lege privind modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	- la proiectul de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”; - proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat.
Data:	Aprilie 2021
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
Subdiviziunea:	Direcția politici în domeniul biodiversității
Persoana responsabilă și datele de contact:	Dumitru Gorelco, Șef, Direcția politici în domeniul biodiversității tel: (022)-204-511, email: dumitru.gorelco@madrm.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Problema de bază care se propune a fi soluționată prin promovarea proiectului de lege cu privire la fondarea Parcului Național „Nistru de Jos” constă în degradarea continuă a ecosistemelor naturale din Zona umedă „Nistrul de Jos”.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Potrivit Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de Acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârii Guvernului nr. 301/2014, prognozează extinderea rețelei de arii naturale protejate până la 10% din teritoriu național, fapt ce ar asigura protecția a circa 50% din totalul de specii de floră și faună, care reflectă diversitatea biologică a ecosistemelor naturale.

În acest context, conform Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020, ținta națională a țării era propusă extinderea suprafețele zonelor/ariilor protejate de stat până la 8,0 % la finele anului 2020.

Importanța ariilor naturale protejate de stat este determinată de starea asociațiilor de plante și animale, de particularitățile landşaftului, substratului, etc., de aceea este necesară evaluarea periodică a stării lor prin derularea permanentă a cercetărilor științifice privind reevaluarea obiectelor protejate de stat.

În conformitate cu datele cuprinse în Raportul auditului mediului privind protecția fondului ariilor naturale protejate de stat, aprobat prin Hotărârea Curții de Curții de Conturi nr. 26 din 24.07.2015, suprafața totală a fondului ariilor naturale protejate de stat în Republica Moldova constituie 194,5 mii ha, ceea ce reprezintă 5,76 % din suprafața totală a țării.

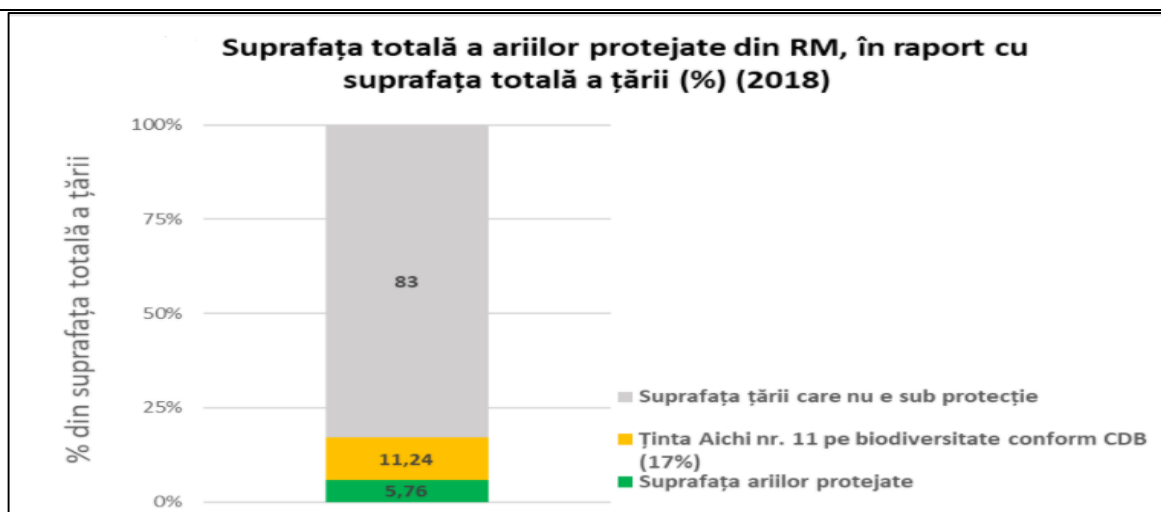

Figura nr.1 Suprafața totală a ariilor protejate din RM, în raport cu suprafața totală a țării (%) (2018)

Sursa: <http://mediu.gov.md/ro/node/424>

Deși fondul ariilor naturale protejate de stat s-a majorat cu 3,78 puncte procentuale, comparativ cu anul 1998 ponderea acestuia în suprafața totală a țării (5,76%) reprezintă un nivel semnificativ mai mic, comparativ cu alte state, precum Austria (25%), Marea Britanie (18%), Lituania (10%) sau Croația (8%).

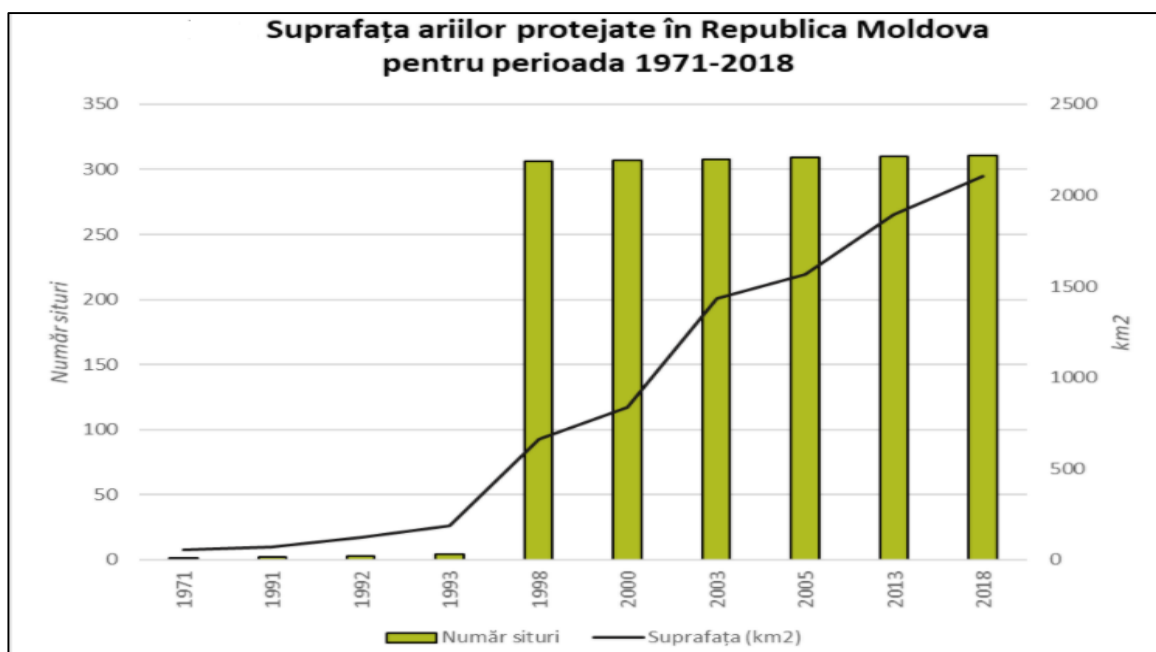

Figura nr. 2 Suprafața ariilor protejate în Republica Moldova pentru perioada 1971-2018

Sursa: <http://mediu.gov.md/ro/node/424>

**Notă:* Există o suprapunere între rezervația Biosferei și siturile Ramsar în zona protejată Prutul de Jos, astfel, suprafața totală a ariilor protejate desemnate la nivel național este estimată la 194974,16 ha, adică 1949,742 km².

Întrucât habitatele naturale continuă să fie deteriorate, iar numărul speciilor periclitate și strict periclitate crește dramatic, se impune necesitatea unui set de măsuri care ar permite protejarea, valorificarea și refacerea ecosistemelor în mod corespunzător.

Pentru asigurarea protecției și conservării speciilor de plante și animale sălbatice vulnerabile, sunt necesare măsuri eficiente privind creșterea calității ecosistemelor naturale și prevenirea fragmentării acestora, restabilirea și reabilitarea ecosistemelor degradate și a coridoarelor ecologice importante,

creșterea responsabilităților autorităților centrale și locale și întărirea participării și coordonării intersectoriale pentru protecția și folosirea rațională a resurselor naturale și valorilor naturale în favoarea viabilității naționale.

Este necesar asigurarea cercetărilor științifice privind reproducerea, răspândirea, cultivarea/creșterea, aclimatizarea speciilor de plante și animale dispărute, critic periclitate, periclitare, vulnerabile, rare și nedeterminate de pe teritoriul Republicii Moldova.

Proiectul documentației analizei impactului de reglementare face referință la 19 localități de pe ambele maluri ale râului Nistru, din raioanele:

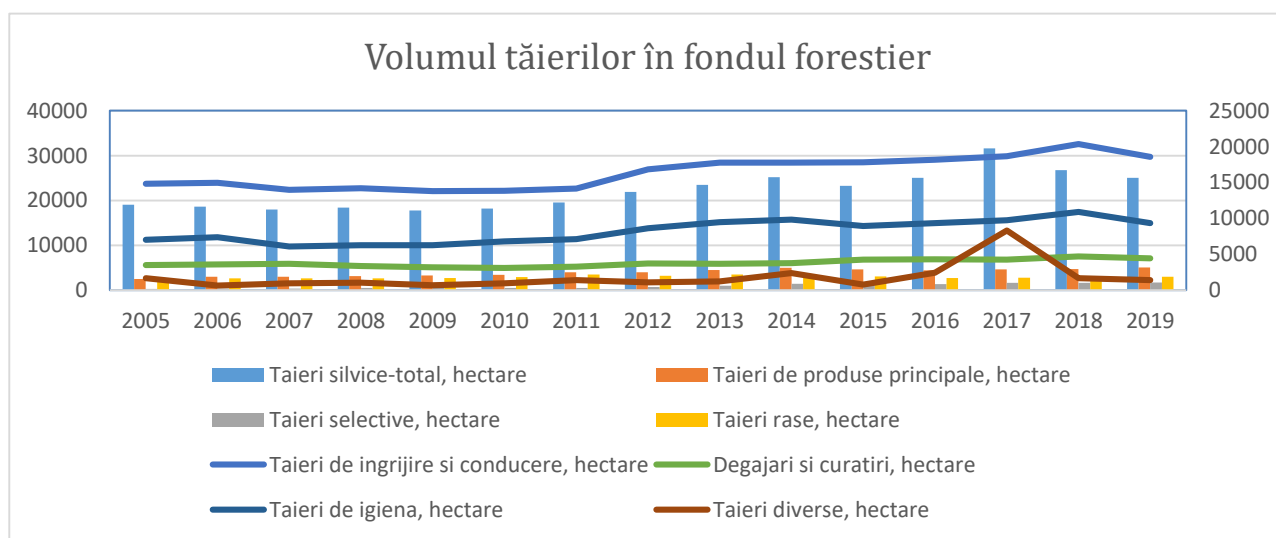
- Căușeni - localitățile: Plop-Știubei, Grădinița, Copanca și Cârnașeni;
- Ștefan Vodă - localitățile: Popeasca, Talmaza, Cioburciu, Crocmaz, Olănești, Răscăieți, Purcari, Palanca, Tudora;
- din Unitatea Administrativ Teritorială din stânga Nistrului ale raionului Slobozia - localitățile Cremenciug, Chițcani, Cioburciu, Hlinaia, Corotnoe și Nezavertailovca.

Actualmente aceste localități, de pe ambele maluri ale Nistrului, sunt parte componentă a Zonei Umede Ramsar „Nistrul de Jos” recunoscută¹ oficial în 20 august 2003 de Biroul Convenției Ramsar - drept zonă umedă de importanță internațională.

Zona Umedă Ramsar este localizată în Nistrului inferior - „Nistru de Jos”, partea extremă sud-estică a țării, amplasată pe ambele maluri ale fluviului Nistrului, cuprinzând raioanele Slobozia, Ștefan - Vodă, Căușeni pe o suprafață totală de 60638 ha, fiind unica din perspectiva diversității de plante și animale, care prin habitatele fluviale susțin o serie de specii de păsări și pești pe cale de dispariție și amenințate și care are și o importanță arheologică excepțională. Mai mult, această zonă contribuie la completarea statutului Ramsar al Deltei transfrontaliere a Nistrului, cu două situri Ramsar existente în Ucraina.

Problema cea mai acută care necesită a fi soluționată este degradarea resurselor naturale din zonă. În ultimii ani, procesul degradării plantațiilor forestiere s-a intensificat din cauza reglării fluxului cantitativ al apei din fluviul Nistru. S-au schimbat condițiile de umiditate, a scăzut nivelul apelor subterane și a nivelului apei în albia veche.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, tăierea pădurilor s-a intensificat în perioada anilor 2016 – 2018, fapt ce demonstrează că numărul pădurilor este în descreștere, dintre care doar în Zona Umedă Ramsar „Nistrul de Jos” terenuri ale fondului silvic constituie doar cca 10 mii ha, dintre care cca 7,1 mii ha constituie proprietate a statului și restul fond forestier al administrației publice locale.

¹ <https://www.ramsar.org/news/republic-of-moldova-designates-lower-reaches-of-the-dniester>

Figura 3. Volumul tăierilor în fondul forestier

Sursa: Biroul Național de Statistică

Ecosistemele naturale silvice și ierboase au o suprafață relativ mică și sunt izolate, fiind înconjurate de terenuri arabile extinse și plantații artificiale. Practicarea agriculturii a contribuit în mare măsură la degradarea vegetației de stepă.

Sistemul de perdele forestiere de-a lungul apelor este slab conservat. Situația dată reduce considerabil schimbul genetic între populațiile izolate, mai ales la plantele și animalele rare care populează habitatele de stepă.

Astfel, este necesar luarea sub protecție a acestei zone prin instituirea unui regim de protecție care să ofere posibilitatea de autoadministrare a zonei și instituirea unor reguli privind protecția, conservarea și utilizarea resurselor naturale.

Lipsa unui sistem de administrare cu statut juridic și financiar a Zonei Umede Ramsar „Nistrul de Jos” constituie o situație ce împiedică aplicarea unor ample programe de protecție și conservare a naturii, precum și controlul privind utilizarea și exploatarea resurselor naturale.

Deși potrivit datelor, Biroului Național de Statistică, terenurile din fondul silvic destinate protecției mediului în perioada 2001 – 2020 este în continuă creștere, totuși din totalul suprafeței Zonei Umede Ramsar „Nistrul de Jos” de 60638 ha, terenurile fondului silvic constituie cca 10 mii ha potrivit chestionarelor îndeplinite de către responsabili din cadrul administrațiilor publice locale din zonă, iar suprafața terenurilor din fondul apelor constituie cca 2,3 mii ha.

Totodată, studiile independente (în cadrul Programului „Îmbunătățirea aplicării legislației forestiere și guvernării” (FLEG), finanțat și implementat în Republica Moldova de către Comisia Europeană, Banca Mondială și alți donatori, precum Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (UICN) și Fondul Mondial pentru Natură (WWF) estimează tăieri ilicite în volum de circa 400-600 mii m³/anual, dublu față de cifra autorizată de tăieri anuale (circa 500 mii m³).

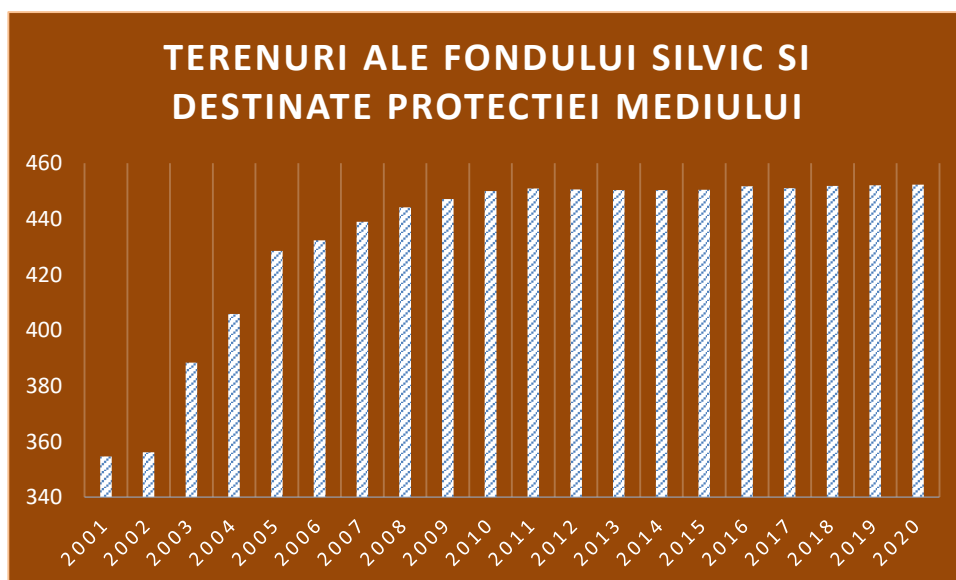

Figura 4. Terenurile fondului silvic destinate protecției mediului.

Sursa: Biroul Național de Statistică.

Conform răspunsurilor oferite de reprezentanții administrațiilor publice locale din zonă, prin intermediul completării chestionarelor, suprafața terenurilor arabile constituie 33668,03 ha, ceea ce permite să concluzionăm că într-o zonă valoroasă din punct de vedere ecologic este practică o agricultură intensivă și sunt valorificate resursele naturale.

De asemenea, starea pășunilor este una nesatisfăcătoare fapt ce conduce la degradarea lanșafturilor, pajiștilor și a defileurilor fluviului Nistru.

Astfel, se propune crearea și dezvoltarea unei arii naturale protejate de stat, cum ar fi Parcul Național „Nistrul de Jos”, care ar oferi posibilitatea unei administrări eficiente a zonei și implementarea unor măsuri de protecție a ecosistemelor din zonă.

Potrivit art. 4, alin. (2) al Legii fondului ariilor naturale protejate de stat nr. 1538 din 25.02.1998, zona umedă de importanță internațională, precum și părțile ei componente, poate avea, în același timp, statutul unui parc național.

Importanța Parcului Național „Nistrul de Jos” este determinată de starea asociațiilor de plante și animale, de particularitățile landşaftului, substratului și potențialul turistic al acestuia.

Parcul Național „Nistrul de Jos”, se va afla în subordinea autorității administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale și va fi finanțat de la bugetul de stat, din mijloace speciale, din fonduri ecologice, din donații ale persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine, din alte mijloace.

Beneficiarii direcți sunt cele 12 localități din hotarele administrativ-teritoriale ale raionului Căușeni, comunele Plop–Știubei, Grădinița, Copanca, Cârnațeni și satele Leuntea, Valea Verde și Zahorna; din hotarele administrativ-teritoriale ale raionului Ștefan Vodă, comunele Olănești, Talmaza, Cioburciu, Palanca, Purcari, Crocmaz, Tudora, Răscăieți, și satele Răscăieții Noi și Viișoara.

De asemenea, viitorul Parc Național „Nistrul de Jos” va cuprinde 6 localități din unitatea administrativ teritorială din stânga Nistrului ale raionului Slobozia, din comunele (satele) Cremenciug, Chițcani, Cioburciu, Hlinaia, Corotnoe și Nezavertailovca.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cauzele care au condus la apariția probleme pot fi clasificate atât din punct de vedere administrativ cât și financiar.

Din punct de vedere administrativ putem menționa că în lipsa statutului de persoană juridică și a autonomiei administrative este imposibilă elaborarea și implementarea programelor privind protecția și conservarea ecosistemelor vulnerabile existente în zonă.

Totodată, lipsa programelor de conservare și protecție a naturii afectează atât populația locală, economia cât și dezvoltarea durabilă a localităților din zonă.

Mai mult decât atât, încălcarea legislației de mediu și/sau ignorarea ei este un fenomen foarte răspândit în societate. Existența unor activități ilicite și scheme corupte (braconajul și tăierile ilegale) pun în pericol nu numai existența speciilor, dar și starea ecosistemelor, fapt ce cauzează discreditarea activităților în unele domenii ale economiei naționale.

În unele dintre ariile naturale protejate de stat, situația se agravează din cauza nerespectării regimului de protecție, a lacunelor în cadrul legislativ și instituțional în acest sens, precum și din cauza implementării insuficiente a legislației cu privire la elaborarea planurilor de management și a cadastrului ariilor naturale protejate de stat, regnului vegetal și regnului animal și la crearea rețelei ecologice naționale. Motivul principal este lipsa administrațiilor și a surselor de finanțare, în special pentru ariile naturale protejate de stat.

La moment, cauzele de bază care au condus la apariția problemei pot fi clasificate după cum urmează:

- capacitatea instituțională insuficientă pentru asigurarea gestionării și protecției ariilor naturale protejate și a biodiversității;
- nerespectarea regimului de arie naturală protejată de stat;
- lipsa structurii instituționale și a planului de monitoring;
- lipsă de sprijin financiar la nivelul cuvenit pentru gestionarea și protecția ariei naturale protejate și conservare a biodiversității;
- cadrul normativ nu este perfectat în conformitate cu cerințele, directivele și standardele Uniunii Europene, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este Parte;

- cuantumul mic al prejudiciului cauzat mediului stipulat în Codul silvic nr. 887/1996, Legea regnului animal nr. 439/1995, precum și al sancțiunilor în cazul contravențiilor în domeniu stipulate în Codul Contravențional al RM nr. 218/2008.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Protecția biodiversității prin crearea și extinderea ariilor naturale protejate de stat a fost implementată în Republica Moldova începând cu anul 1971.

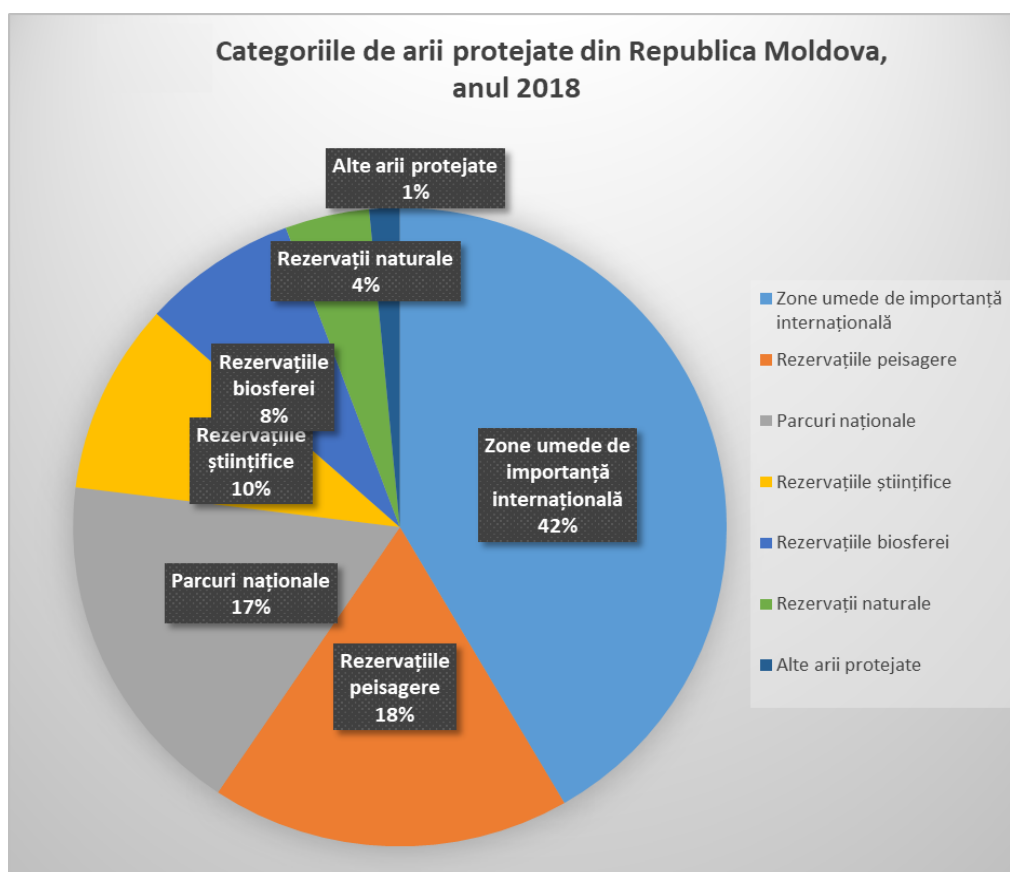
Inițial, doar o mică parte din teritoriul țării a beneficiat de statut de protecție, iar prin Legea nr. 1538/1998 cu privire la fondul ariilor naturale protejate de stat a fost stabilit cadrul legal pentru crearea și dezvoltarea zonelor protejate.

Deși numărul total de arii protejate nu s-a schimbat substanțial în timp, suprafața zonelor protejate s-a extins de la 66467,27 ha (664,6727 km²) în anul 1998 până la 194974,16 ha (1,949 mii km²) în 2018.

Cea mai mare extindere a suprafeței ariilor protejate a fost efectuată prin includerea în fondul ariilor naturale protejate de stat a zonelor umede de importanță internațională Ramsar (Lacurile Prutului de Jos, Nistru de Jos și Unguri-Holoșnița), cu suprafața de 94,7 mii ha precum și a Parcului Național „Orhei”, cu suprafața de 33,8 mii ha.

La momentul actual, suprafața totală a fondului ariilor naturale protejate de stat în Republica Moldova constituie 5,76 % în raport cu suprafața țării, fapt ce atestă o sporire cu 3,80 puncte procentuale, comparativ cu anul 1998. Fondul ariilor naturale protejate de stat este constituit în total din 312 obiecte și complexe naturale, clasificate în 12 categorii (inclusiv, rezervații științifice, parcuri naționale, grădini zoologice, grădini dendrologice, monumente de arhitectură peisajeră, etc).

Cu toate că suprafața ariilor naturale protejate de stat, în ultimii ani, s-a majorat, este de menționat că la moment încă nu a fost atins obiectivul stabilit în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020, de a extinde suprafața ariilor protejate până la 8% din teritoriul țării².

² <http://mediu.gov.md/ro/node/424>, accesat pe data de 16.07.2020

Figura 5 Categoriile de arii protejate în R. Moldova.

Sursa: <http://mediu.gov.md/ro/node/424>

Respectiv, în lipsa unor măsuri și acțiuni concrete în vederea conservării, protecției și restabilirii biodiversității, ecosistemele vor fi supuse riscului degradării continue și ireversibile cu pierderea atât a biodiversității, cât și potențialelor servicii eco-sistemice (turism, cercetări, agrement, obiecte ale regnului vegetal și animal, activități educaționale, inovative, recreaționale, etc.)

În conformitate cu datele Agenției de Mediu, în perioada a 20 de ani suprafața ariilor naturale protejate de stat a crescut doar cu 3,80 puncte procentuale, fapt ce denotă că majoritatea ecosistemelor naturale vulnerabile nu beneficiază de măsuri de protecție, pază și conservare.

Este evident că ariile naturale protejate de stat ocupă un procent foarte mic din suprafața țării iar, în condițiile factorilor de risc menționați mai sus (cadrul instituțional insuficient, lipsa finanțării, lipsa autonomiei administrative și de finanțare, lipsa programelor de conservare, lipsa statutului de persoană juridică, seceta hidrologică, schimbările climatice, braconajul, pescuitul ilegal, defrișări, etc.) și în lipsa măsurilor concrete și eficiente în vederea restabilirii și conservării a ecosistemelor din Zona Umedă Ramsar „Nistrul de Jos” persistă riscul degradării ireversibile, ulterior, a pierderii acestora.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Cadrul normativ în domeniul ariilor naturale protejate de stat include atât documente de politici cât și acte legislative, hotărâri de Guvern, inclusiv acte departamentale care formează politica statului în domeniul protecției, conservării și gestionării durabile a tuturor componentelor de mediu.

Cadrul strategic național:

Strategia privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 274/2015, prevede expres că biodiversitatea are valoare intrinsecă, acesteia asociindu-i-se și valorile ecologică, genetică, socială, economică, științifică, educațională, culturală, recreațională și estetică. Interesul pentru ecoturism este în creștere în Republica Moldova. Eco turiștii apreciază din ce în ce mai mult locurile unde resursele naturale sânt protejate, fiind astfel beneficiari ai serviciilor eco-sistemice culturale și naturale: peisaj și recreere. Ecosistemele nederanjate vor continua să atragă turiști în timp ce disponibilitatea lor de a plăti pentru acțiuni legate de conservarea biodiversității va crește și poate fi acumulată prin diferite mijloace, ca de exemplu, prin tarife de vizitare).

Traseele Eco-turistice și obiectele patrimoniului natural vor include monumente culturale și istorice, situri arheologice și alte obiecte ale patrimoniului cultural. Astfel, fondarea Parcului National „Nistrul de Jos” este prevăzută expres la poziția 29 din Planul de acțiuni la Strategia privind diversitatea biologică.

Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014, stabilește importanța extinderii suprafețelor de păduri până la 15% din teritoriul țării și a ariilor naturale protejate de stat până la 8% din teritoriu, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale. Pondere relativ redusă a ariilor naturale protejate de stat nu asigură o conservare efectivă a diversității biologice, conform cerințelor convențiilor internaționale din domeniu. Fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” este prevăzută expres la poziția 82 din Planul de acțiuni la Strategia de mediu pentru anii 2014-2023.

Cadrul juridic național:

1. *Codul Silvic* nr. 887/1996 reprezintă actul normativ de bază în domeniul silviculturii, care prevede cuantumul prejudiciului cauzat mediului prin acțiuni ilicite de tăiere a arborilor, vătămarea acestora,

decovertarea stratului de sol fertil, etc. Totodată, Codul silvic stabilește atribuțiile Guvernului și altor instituții în elaborarea și implementarea planurilor de constituire a rețelei naționale de arii naturale protejate de stat, gestionarea terenurilor cu regim special de protecție, etc. (art. 8 lit. e), art. 12 alin. (7), etc.).

Mai mult decât atât, art. 42 prevede limitarea folosințelor silvice pe teritoriile ariilor protejate. Astfel, în rezervații, parcuri naționale, alte arii protejate se interzic folosințele silvice ce nu sânt conforme scopurilor creării acestora.

2. În conformitate cu art. 30 din *Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat* nr. 1538/1998, Parcul național are ca obiectiv păstrarea complexelor naturale de o deosebită importanță ecologică, estetică și cultural-istorică în vederea armonizării peisajelor geografice și folosirii lor durabile în scopuri științifice, culturale, turistice, instructive și educaționale.

Totodată, art. 34 din legea menționată, stipulează expres că teritoriul parcului național se divizează în 4 zone funcționale (zona A - de protecție integrală, zona B - de recreație/agrement de scurtă durată, zona C - de recreație/agrement de lungă durată și zona D - economică, unde derulează activități economice care nu contravin regimului parcului național și activează în baza utilizării tehnologiilor nepoluante, cu respectarea cerințelor de protecție a mediului.

3. Conform art. 11 din *Legea regnului animal* nr. 439/1995, crearea de arii naturale protejate de stat constituie o măsură importantă în asigurarea protecției regnului animal.

4. Conform art. 14 din *Legea regnului vegetal* nr. 239/2007 măsurile de asigurare a conservării și protecției obiectelor regnului vegetal se realizează, inclusiv, prin rezervarea teritoriilor pentru crearea de arii naturale protejate de stat și instituirea statutului de arie protejată de stat pentru unele obiecte și complexe naturale.

Un șir de hotărâri de Guvern sunt aprobate, cu reglementări specifice problemelor vizate:

1. Hotărârea Guvernului nr. 782/2000 pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei;

Conform pct. 7 din Regulamentul-cadru al parcurilor naționale, aprobat prin Anexa nr. 1 a HG nr.782/2000, teritoriul fiecărui parc național se divizează în 4 zone (A, B, C și D) iar conform pct. 9, teritoriile din cadrul zonei de protecție rămân în posesia deținătorilor funciari

2. Hotărârea Guvernului nr. 803/2002 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de instituire a regimului de arie naturală protejată.

Prin Regulamentul de instituire a regimului de arie protejată, se stabilește expres care sunt categoriile acestor arii, iar *parcul național* se regăsește la pct. 2 lit. b) – de nivel național. Conform pct. 3 din Regulament, Parcurile naționale sunt arii naturale protejate, al căror obiectiv primordial scop este protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de altă natură, oferind concomitent și posibilitatea vizitării lor reglementate în scopuri științifice, educative, recreative și turistice. Totodată, pct. 9 prevede documentația necesară în vederea instituirii regimului de arie naturală protejată (studiul de fundamentare științifică; harta topografică, cu limitele ariei naturale protejate; decizia autorității administrației publice locale și acordul localnicilor și deținătorului funciar, etc.)

Din punct de vedere științific, extinderea la scară națională a rețelei de arii naturale protejate până la 10% din teritoriu poate asigura protecția a circa 50% din totalul de specii care reflectă diversitatea biologică a ecosistemelor naturale. Situația se agravează din cauză că nu se respectă regimul de protecție în majoritatea ariilor naturale protejate de stat și că există lacune în cadrul instituțional (lipsa unităților de administrare a ariilor protejate, a planurilor de management, a planurilor de monitoring, calificarea insuficientă a cadrelor și responsabilitatea redusă a autorităților locale).

Importanța ariilor protejate este determinată de starea asociațiilor de plante și animale, de particularitățile landşaftului, substratului etc., de aceea este necesară evaluarea periodică a stării lor prin derularea permanentă a cercetărilor științifice privind reevaluarea obiectelor protejate de stat.

În scopul majorării suprafeței ariilor naturale protejate de stat de la 5,5 % până la 8 % este necesară atribuirea unui statut special unor zone naturale valoroase din punctul de vedere al diversității biologice, în scopul reducerii intervenției omului în aceste zone.

Astfel, lacunele din prevederile stipulate în legislația în vigoare, care au condus la elaborarea unui act normativ special sunt următoarele:

- capacitatea instituțională insuficientă pentru asigurarea gestionării și protecției ariilor naturale protejate și a biodiversității;
- nerespectarea regimului de arie naturală protejată de stat;
- lipsă de sprijin financiar la nivelul convenit pentru gestionarea și protecția ariei naturale protejate și conservare a biodiversității;
- lipsa statutului de persoană juridică pentru autonomie administrativă și financiară, care va permite dezvoltarea programelor de protecție și conservare a ecosistemelor din regiunea „Nistrului de Jos”;
- lipsa bazei legale pentru instituirea unei structuri instituționale și elaborarea planului de management; etc.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Intervenția propusă vizează realizarea următoarelor obiective :

I. Extinderea suprafeței ariilor naturale protejate de stat

În vederea atingerii acestui obiectiv, statul își propune crearea Parcului Național „Nistrul de Jos”, acțiune consacrată, după cum a fost menționat în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, care prevede la activitatea 82 al Obiectivului specific 6.4: Extinderea suprafețelor de păduri până la 15% din teritoriul țării, a ariilor naturale protejate de stat până la 8% din teritoriu și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale. Direcțiile de acțiune: Extinderea suprafețelor de arii naturale protejate de stat și asigurarea managementului durabil al acestora: Crearea Parcului Național “Nistrul de Jos” și instituirea regimului special pentru ecosistemele de valoare și pădurile naturale vechi”, activitate planificată a fi realizată până 2023.

II. Asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemului natural al Parcului Național “Nistru de Jos”

Obiectivul dat prezumă adoptarea planului de management al Parcului Național „Nistru de Jos” care va constitui actul de bază la stabilirea obiectivelor Parcului și a măsurilor de management care trebuie întreprinse pentru realizarea acestor obiective.

Planul de Management al Parcului Național „Nistru de Jos” va sintetiza informația existentă la data întocmirii planului, stabilind domeniile majore și obiectivele de management, precum și va asigura planificarea acțiunilor pentru îndeplinirea acestora.

Totodată, planul va sta la baza activității administrației Parcului Național „Nistrul de Jos” și va servi drept document de referință pentru planificarea tuturor activităților pe termen scurt și mediu legate de parc pentru toți deținătorii/administratorii de terenuri și pentru toți cei care doresc să inițieze și să desfășoare activități pe teritoriul parcului.

III. Sensibilizarea și informarea publicului în domeniul ariilor protejate de stat.

Pentru realizarea acestui obiectiv, se vor trasa măsurile, activitățile, responsabilii și termenele de realizare privind sensibilizarea și informarea populației în domeniul ariilor protejate, de către instituțiile

teritoriale subordonate Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, de comun cu autoritățile administrației publice locale în a căror zonă teritorială și administrare se află ariile protejate.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea 0 – de a nu face nimic

Această intervenție normativă este determinată, inclusiv, de necesitatea instituirii unui regim de administrare a ariei naturale protejate de stat, în special, cu referire la implementarea unor măsuri de conservare și protecție a ecosistemelor existente.

Lipsa măsurilor necesare privind conservarea și protecția naturii în Zona umedă Ramsar „Nistrul de Jos” și exploatarea intensă a resurselor naturale existente exercită un impact negativ major asupra dezvoltării durabile a localităților și asupra mediului înconjurător, atât la nivel național cât și transfrontalier.

Prin urmare, în cazul imposibilității de creare a Parcului Național „Nistrul de Jos” și respingerii proiectului de lege în acest sens va avea un impact negativ asupra mediului înconjurător cât și un impact negativ transfrontalier, având în vedere că fluviul Nistrul traversează, inclusiv, teritoriul Ucrainei, iar procesul de degradare, distrugere și poluare a mediului nu cunoaște granițe, acesta fiind un lanț care se generează dintr-un proces în altul.

De asemenea, va avea un impact negativ asupra dezvoltării durabile a localităților din această zonă, deoarece va fi imposibilă utilizarea oportunităților care sunt oferite prin crearea Parcului Național „Nistrul de Jos” cum ar fi: ecoturismul, agricultură ecologică, servicii de alimentație publică și pensiuni agroturistice, etc.

Mai mult decât atât, **Opțiunea 0** nu va asigura onorarea angajamentelor asumate în documentele de politici naționale, fapt care va impulsiona degradarea situației privind protecția mediului pe teritoriul țării.

Totodată, **Opțiunea 0** va produce efecte negative asupra cooperării economice dintre Republica Moldova și țările vecine având în vedere că impactul măsurilor de protecție și conservare a ecosistemelor sunt necesare a fi luate de comun. Concomitent, fondarea parcului național va crea posibilități de cooperare cu Parcul Național Natural „Nistrul de Jos” din Ucraina, care va fi ca o continuare a Parcului Național „Nistrul de Jos” din Republica Moldova.

Având în vedere cele menționate și posibilele consecințe în cazul în care nici o acțiune nu va fi întreprinsă, opțiunea „**A nu face nimic**” - **nu este realistă**.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Opțiunea I (recomandată) constă în elaborarea și promovarea proiectului de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”.

Proiectul de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” instituie un statut juridic ariei protejate Zona umedă Ramsar „Nistrul de Jos”, fapt ce va permite aplicarea unor măsuri de administrare a zonei, în special cu referire la crearea organelor de administrare a acesteia, a conservării și protecției ecosistemelor existente.

De asemenea, aplicarea acestei opțiuni oferă posibilitatea elaborării și aprobării unui Regulament de organizare și funcționare, inclusiv a unui Plan de management al Parcului Național „Nistrul de Jos” și instituirea unor măsuri de revitalizare a ecosistemelor degradate, a speciilor pe cale de dispariție (ex.: barza neagră, etc), reabilitarea pășunilor și a pajiștilor.

Prin fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și instituirea regimului de arie protejată vor fi soluționate aspectele ce țin de utilizarea irațională și ilegală a resurselor naturale, deoarece, instituția nou creată va dispune de pază care va preveni aceste acțiuni cu consecințe negative asupra mediului dar și asupra bunăstării localităților din zonă.

Proiectul stabilește suprafața parcului național cu indicarea hotarelor acestuia precum și cărei autorități ale administrației publice se subordonează. Ulterior, în vederea funcționării eficiente a parcului național nou creat, Guvernul după cum a fost menționat, va aproba Regulamentul de organizare și funcționare a parcului și Planul de management al acestuia.

Parcul Național „Nistrul de Jos” este structurat în 4 zone funcționale cu regim juridic distinct:

✓ *Zona A de protecție integrală*, care include terenuri destinate *restabilirii complexelor naturale din parc*, protejării monumentelor istorico-culturale și arheologice și în care este interzisă orice activitate recreativă și economică. În această zonă se efectuează numai cercetări științifice conform unui program aprobat de consiliul științific al parcului și coordonat cu autoritatea administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale;

✓ *Zona B de recreație*, în care sunt asigurate condiții pentru vizitarea locurilor pitorești ale parcului și pentru un scurt agrement. Poate avea *cărări turistice*, adăposturi pentru timp nefavorabil, *locuri pentru ruguri*, *puncte de observație*, obiecte sanitare, indicatoare, panouri de avertisment, scheme ale amplasamentului obiectelor naturale, cultural-istorice și de deservire socială. În această zonă se efectuează, după caz, lucrări silvice pentru păstrarea și restabilirea peisajelor geografice;

✓ *Zona C de recreație*, destinată unui *agrement de lungă durată*. În această zonă se permite amplasarea de *campinguri*, *hoteluri*, *moteluri*, *poiene pentru bivuacuri*, *baze turistice*, *birouri de excursii*, *centre informaționale*, *unități de alimentație publică*, comerciale și de asistență socio-culturală;

✓ *Zona D economică*, unde derulează *activități economice* care nu contravin regimului parcului național, și anume: *cultivarea plantelor agricole* tradiționale pentru zona dată, folosindu-se metode biologice de combatere a dăunătorilor, *aplicându-se îngrășăminte și chimicale în strictă conformitate cu normele tehnologice* și cu regulile de securitate sanitară; funcționarea diferitelor unități în baza utilizării tehnologiilor nepoluante, respectându-se regulile de protecție a mediului.

Este de menționat că localitățile și terenurile proprietate privată ale localnicilor sunt incluse în zona funcțională C și D.

Drepturile și obligațiile autorităților publice rămân neschimbate, odată cu adoptarea proiectului de lege, doar se va completa lista ariilor naturale protejate de stat și, respectiv, se va majora suprafața ariilor protejate de pe teritoriul Republicii Moldova.

Figura nr. 6 reflectă un proiect de delimitare a zonelor funcționale ale Parcului Național „Nistrul de Jos”, astfel că drepturile populației locale și a agenților economici nu sunt îngrădite privind accesul la resursele de apă sau la proprietatea privată pe care o deține și o exploatează.

Atragem atenția că intravilanul localităților, precum și unele suprafețe din extravilanul acestora supra sunt incluse în zona C și D a ariei protejate, respectiv, în aceste zone nu sunt stabilite restricții privind desfășurarea activităților economice.

Suprafețele conform procesului de zonare a PNNJ			
No	Tipul Zonei	Suprafața totală	Suprafața fondului silvic din zona PNNJ
1	Zona A	2095,596 ha	1201,22 ha
2	Zona B	3468,201 ha	3441,41 ha
3	Zona C	5221,596 ha	5200,26 ha
	TOTAL A+B+C	10785,393 ha	Total fond silvic - 9842,89 ha
4	Zona D	51098,597 ha	Întreprinderea pentru silvicultură „TIGHINA”
	Total PNNJ	61883,99 ha	ocolul silvic Talmază
			2148,3 ha
			ocolul silvic Olănești
			4726,8 ha
			ocolul silvic Căușeni
			238 ha
			Total
			7113,1 ha

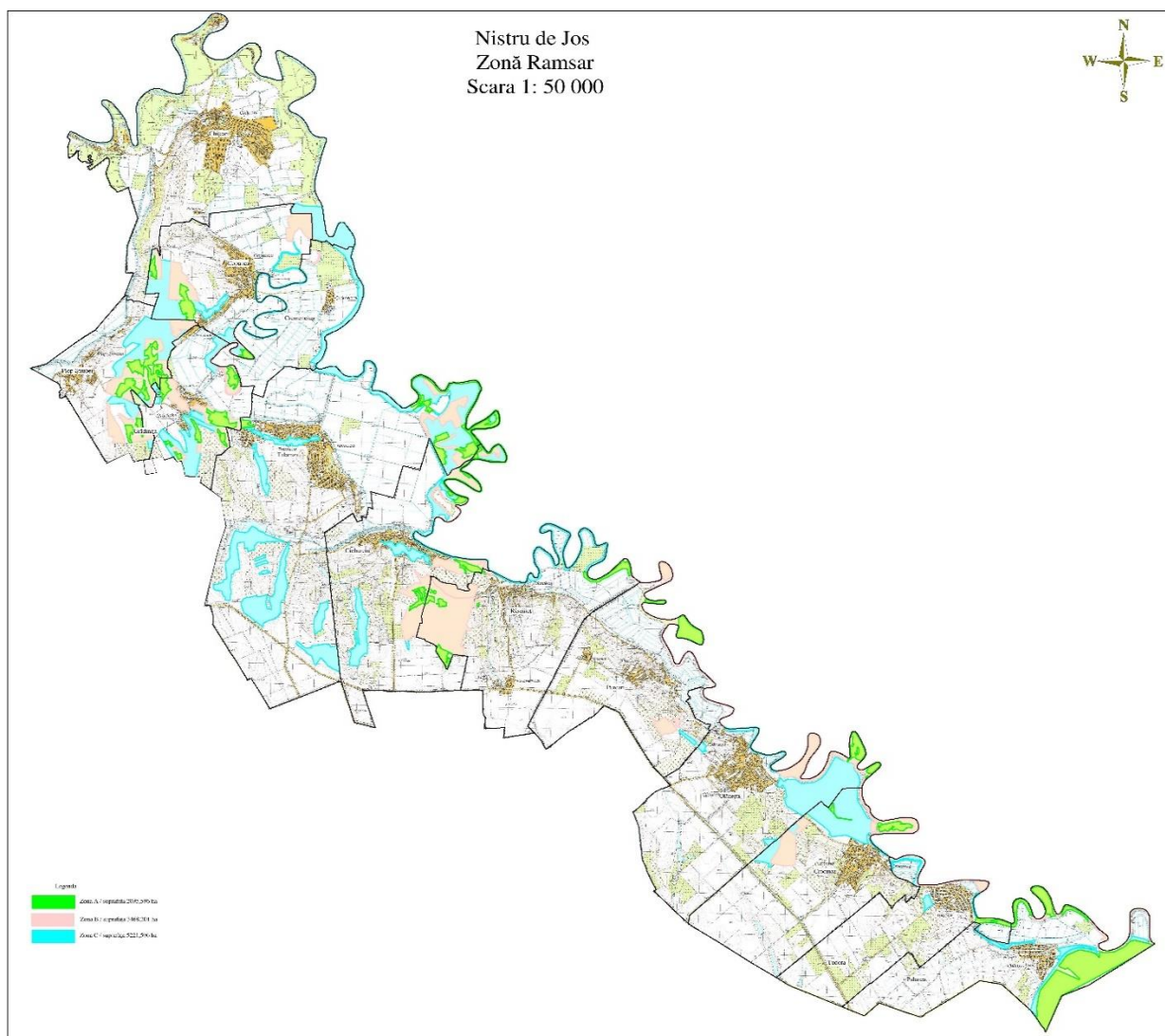

Figura 6. Harta ariei protejate "Nistrul de Jos"

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea II (alternativă) – Întrucât opțiunea recomandată este cea mai potrivită soluționării problemei descrise în Compartimentul I, o opțiune de alternativă nu a fost identificată.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Urmare analizei efectuate, dintre *efectele negative* ale stării actuale putem evidenția:

- Persistă riscul deteriorării mediului înconjurător, în special a ecosistemelor vulnerabile existente în zona respectivă ca rezultat al neluării măsurilor necesare conservării și protecției acesteia;
- Posibilitatea redusă de dezvoltare durabilă a localităților și a infrastructurii acesteia, din motivul lipsei capacităților de identificare a unor surse financiare externe;
- Sistemul de control existent asupra utilizării resurselor naturale și respectării prevederilor legale privind protecția mediului nu este unul eficient din motivul insuficienței cadrului instituțional;
- Lipsa unui mediu favorabil desfășurării unei agriculturi ecologice și a agroturism;
- Imposibilitatea realizării planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, care prevede la activitatea 82 al Obiectivului specific 6.4: Extinderea suprafețelor de păduri

până la 15% din teritoriul țării, a ariilor naturale protejate de stat până la 8 % din teritoriu și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale;

- Gradul redus de sensibilizare, informare și conștientizare a societății civile.

Efecte pozitive - Nu există efecte pozitive prin continuarea stării actuale.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea I presupune elaborarea și promovarea proiectului de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”. Intervenția propusă vine să soluționeze problemele și aspectele expuse la secțiunea 1-ii, lit. b) și secțiunea 3, lit. b) din prezentul document de AIR.

Impactul economic

Proiectul de Legii propus nu va avea impact asupra activității de întreprinzător.

Impactul social

Măsurile stabilite în proiectul actului normativ vor contribui la:

- Dezvoltarea durabilă a localităților ca urmare a creării oportunităților de atragere a surselor externe prin consolidarea activității Parcului Național „Nistrul de Jos”;
- Dezvoltarea economiei locale prin crearea noilor locuri de muncă – deschiderea centrului de informare a Parcului Național, angajarea personalului, deschiderea unor obiective de alimentație publică și pensiuni agroturistice;
- Publicul interesat va beneficia de creșterea nivelului de comunicare a informației, de consultare și implicare în procesul administrării Parcului Național „Nistrul de Jos”;
- Atragerea investițiilor străine, ca urmare, reținerea forței de muncă înalt calificate și beneficii pentru dezvoltarea locală și regională.

Impactul de mediu

Măsurile stabilite în proiectul de act normativ vor contribui la:

- Reducerea efectelor negative asupra poluării mediului în ansamblu și distrugerii ecosistemelor existente în zona de fondare a parcului național;
- Îmbunătățirea calității aerului apei și solului, atenuarea procesului schimbărilor climatice, fapt ce va crește calitatea altor factori de mediu, ecosistemelor dar și sănătatea populației;
- Reducerea poluării mediului pe termen scurt, mediu, cât și pe termen lung, dar și spațial, limitând impactul negativ asupra unei largi varietăți de ecosisteme, cu influențe directe asupra calității aerului, apei și solului.

Beneficiile intervenției statului:

- Îndeplinirea obligațiilor asumate prin documentele de politici adoptate;
- Reducerea efectelor dăunătoare asupra sănătății umane și a mediului asociate utilizarea irațională și ilegală a resurselor naturale din zona de fondare a parcului național reprezintă unul dintre principalele beneficii ale aplicării prevederilor noului act normativ;
- Utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile precum și sporirea performanței și eficienței energetice;
- Existența unui mecanism de control privind utilizarea resurselor naturale din zona de fondare a parcului național;
- Extinderea suprafeței ariilor naturale protejate și a suprafeței pădurilor;
- Existența unui sistem de administrare a parcului național și implementarea unor măsuri cu impact pozitiv asupra mediului înconjurător și asupra populației locale.

Costurile necesare procesului de creare/fondare a Parcului Național „Nistrul de Jos” au fost inițial planificate și indicate în valoare totală de 95,27 mii lei, în *Strategia privind diversitatea biologică a*

Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 și în Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 274/2015, care deja este expirată.

De asemenea, în pct. 82 al Planului de acțiuni al *Strategiei de mediu* pentru anii 2014-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014, și care este în vigoare, la fel, sunt stabilite surse financiare în sumă de 2105,6 mii lei pentru crearea Parcului Național „Nistrul de Jos”, inclusiv pentru crearea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos”. Ultima, a fost fondată prin Legea nr. 132 din 13.07.2018 și pentru care Regulamentul de funcționare al Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” (nr. unic 159/MADRM/2019) este transmis Cancelariei de Stat pentru aprobare în viitoarea ședință a Guvernului. Pentru crearea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” au fost alocate resurse financiare externe prin Programul Operațional Comune de dezvoltare tripartită (România-Republica Moldova-Ucraina) a zonei „Delta Dunării – Prutul de Jos”, care s-au finalizat prin consolidarea sediului administrativ din s. Slobozia Mare, raionul Cahul, alte lucrări de zonare și delimitare teritorială, fără a fi necesară obținerea mijloacelor financiare în baza limitelor prevăzute în documentele de politici menționate mai sus.

Totodată, cheltuielile în procesul activităților de pregătire pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” care au fost desfășurate până în prezent, s-au efectuat din surse externe de finanțare, oferite printr-un grant Republicii Moldova de către Guvernul Austriei, în scopul susținerii creării Parcului Național „Nistrul de Jos” și pentru sporirea conștientizării populației privind oportunitățile de dezvoltare din zonă, prin finanțarea proiectului „Măsurile de adaptare și reziliență la schimbările climatice și dezvoltarea instituțională în Zona Ramsar „Nistrul de Jos””. Prin implementarea proiectului, au fost facilitate activități de consultări publice în localitățile din incluse în cadrul Parcului Național „Nistrul de Jos”, elaborarea actelor normative locale pentru exprimarea acordului la crearea Parcului Național „Nistrul de Jos” și consolidarea capacităților administrației publice locale în administrarea ariei protejate, fiind oferite surse financiare în valoare totală de 700 mii lei.

Luând în considerație că unele procese premergătoare creării fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” au fost acoperite din surse externe, menționate deja, iar suma indicată în Strategia de mediu este prevăzută/planificată pentru fondarea a două arii protejate, din care una este Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”, care este deja creată și în funcțiune, fără a fi alocate până în prezent pentru fondare surse financiare de la bugetul de stat, **se consideră oportun ca suma de 2105,6 mii lei să fie alocată în totalitate pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”**.

Potrivit art. 90 al Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat 1538/1998, Parcul Național „Nistrul de Jos”, se va afla în subordinea autorității administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale și va fi finanțat de la bugetul de stat și alte surse neinterzise de legislație.

Populația din cele 4 localități din raionul Căușeni (s. Cârnațeni, s. Plop-Știubei, com. Grădinița, s. Copanca), 8 din raionul Ștefan - Vodă (s. Talmază, s. Cioburciu, com. Răscăieți, com. Purcari, s. Olănești, s. Crocmaz, s. Tudora și s. Palanca) și celelalte 6 (Cremenciug, Chițcani, Cioburciu, Hlinaia, Corotnoe și Nezavertailovca) din unitatea administrativ teritorială din stânga Nistrului ale raionului Slobozia, vor beneficia de impacturile descrise mai sus, odată cu fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”.

Astfel, cetățenii acestor localități, precum și vizitatorii Parcului Național vor trebui să respecte regulimul juridic instituit pentru fiecare din cele 4 zone funcționale a acestuia, menționate la secțiunea 3 li. b) din prezentul document de AIR.

În vederea desfășurării activităților agricole în cadrul Parcului Național „Nistrul de Jos” urmează să fie respectate cerințelor Legii nr. 119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, conform normelor tehnologice. Astfel, agricultorii chiar și la momentul actual trebuie să respecte cerințele Legii nr. 119/2004, în special ce privește cantitatea de fertilizanți, intervalul utilizării. Participanților la consultări publice le-a fost explicat că aceștia deja se conformează la prevederile legii,

deoarece, la plasarea pe piață a produselor agricole urmează să prezinte un certificat de laborator care determină concentrațiile de fertilizanți din aceste produse. Respectiv, aceste prevederi pot fi aplicate și la practicarea agriculturii în parcul național în zona C și D.

De asemenea, în cadrul parcului național urmează a fi practicat pășunatul, pescuitul și vânatul reglementat cu respectarea perioadelor de prohibiție și respectarea regulilor de protecție a animalelor din parcul național, în baza autorizației eliberate de Agenția de Mediu. Dar, ca în oricare Parc Național, activitatea de vânătoare și pescuit va fi restricționată în funcție de zone. Aceasta nu va fi permisă în zonele de protecție strictă. Vânatul va fi admis în scop de reglare a efectivului reprezentanților speciei, dar și în scop de prevenire a bolilor și/sau a eventualelor daune în agricultură.

La fel, odată cu crearea Parcului Național „Nistrul de Jos” există perspective de dezvoltare a comunităților locale prin dezvoltarea infrastructurii locale și a ecoturismului și impunerea unor taxe locale pentru vizitarea acestuia, taxe care vor fi transferate în bugetul localității. S-a mai comunicat că zona dată este traversată de un număr mare de turiști, potrivit informațiilor Poliției de Frontieră, astfel, putem considera că există potențial de dezvoltare a zonei.

Mai mult decât atât, în perioada 25.05.2020 – 15.06.2020, 13 localități din componența viitorului Parc Național (c. Plop–Știubei, c. Grădinița (s. Leuntea, s. Valea Verde), c. Copanca (s. Zahorna), c. Cârnațeni; s. Olănești, s. Talmaza, s. Cioburciu, s. Popeasca, s. Palanca, s. Purcari, s. Crocmaz, s. Tudora, s. Răscăieți;) au completat un chestionar online cu privire la situația economică-agricolă din aceste localități din care s-a dedus că, în special, predomină terenurile agricole, terenuri ocupate de vii și livezi și pășuni.

Potrivit informațiilor furnizate de către administrațiile publice locale din componența viitorului Parc Național „Nistrul de Jos”, în localitățile date sunt desfășurate activități economice din domeniul agricol și comerț cu amănuntul.

Fiecare participant la Chestionarul în cauză au declarat că pe teritoriul autorității publice locale se desfășoară, în primul rând, activitate agricolă, pomicultura, creșterea animalelor, cultivarea viței de vie și producerea vinului.

Respectiv, prin crearea Parcului Național nu va fi afectat în nici un fel mediul de afaceri din zonă, din contra, prin creșterea potențialului turistic, vor fi create noi oportunități de dezvoltare și de realizare a producției.

Tot în acest context, art. 23 al Legii apelor nr. 272/ 2011 stabilește că pentru captarea și folosința apei din diferite surse pentru irigare este necesar obținerea autorizației pentru folosința specială a apei, astfel, agentul economic obținând acest act permisiv va avea posibilitatea să utilizeze apa pentru irigare din sursele indicate.

Suprafața fondului forestier în localitățile din raionul Căușeni și Ștefan - Vodă, la situația anului 2018, constituiau 175,8 mii ha.

Astfel, în conformitate cu Raportul MADRM³, pentru anul 2020, privind implementarea Strategiei de Mediu pentru 2014- 2023, în cadrul proiectului „Activități de asigurare a durabilității pentru ecosistemele pre-acvatice în Zona Ramsar „Nistrul de Jos” în 2020 au fost efectuate lucrări de completare cu puieți a plantărilor efectuate în 2018-2019 pe 18,5 ha în s. Popeasca și 5 ha în s. Cioburciu. Concomitent, au fost efectuate lucrări de plantare pe o suprafață de 5,5 ha pe malul stâng al Nistrului (s. Cremenciug).

Raionul	Suprafața spațiilor verzi în localitățile urbane					Suprafața plantațiilor în localitățile urbane				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Căușeni	119.7	119.7	119.7	119.7	119.7	-	-	-	1.0	0.2

³ Raport privind implementarea Strategiei de mediu în anul 2020

<https://madr.gov.md/sites/default/files/Documente%20atasate%20Advance%20Pagines/Raport%202021%20Strategia%20de%20mediu.pdf>

Ștefan - Vodă	53.8	53.8	53.8	53.8	53.8	-	2.4	2.4	2.9	2.1
---------------	------	------	------	------	------	---	-----	-----	-----	-----

Figura 7. Suprafața zonelor verzi în localități, ha

Sursa: Biroul Național de Statistică

La administrarea Parcului Național „Nistrul de Jos” se vor aplica prevederile legislației în vigoare în ceea ce privește fiecare subiect abordat în cadrul consultărilor publice. Respectiv, a fost explicat că bunurile imobile nu se expropriează și rămân a fi proprietate privată a deținătorului, în conformitate cu art. 7 alin. (3) din Legea nr. 1538/1998, care desfășoară activitate agricolă în interiorul parcului iar utilizarea fertilizanților în agricultură se efectuează în conformitate cu prevederile Legii 119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și fertilizanti.

Legislația națională nu conține noțiunea exactă de Plan de management al ariei protejate, însă se face referire că este necesar un asemenea plan pentru administrarea eficientă a ariei protejate și gestionarea durabilă a resurselor naturale.

Astfel, potrivit Ghidului⁴ privind elaborarea planurilor de management pentru ariile protejate din R. Moldova, planul de management are atât rolul unui document de îndrumare pentru administratorul ariei protejate în vederea managementului eficient al sitului, cât și stabilește măsuri pentru armonizarea tuturor activităților din cadrul ariei. Planul de Management al Ariei Protejate, ca rezultat al procesului de planificare, prezintă măsurile de management și acțiunile care pot fi **implementate și desfășurate în vederea gestionării durabile a ariei protejate și atingerea indicatorilor de calitate a mediului**. Existența unui Plan de Management arată faptul că se urmărește o abordare rațională pentru gestionarea eficientă și eficace a ariei protejate și astfel oferă o justificare clară pentru sprijinul politic, juridic și financiar.

În concluzie, pentru fondarea ariei protejate Parcul Național „Nistrul de Jos” și aprobarea Planul de management al acesteia nu este necesar elaborarea documentației urbanistice și a Planului urbanistic zonal, deoarece, planul de management al ariei protejate are ca scop **administrarea ariei și stabilirea măsurilor de protecție și conservare a florii și faunei de pe teritoriul ariei protejate**, pe când documentația urbanistică și de amenajare a teritoriului (planuri de amenajare a teritoriului, planuri urbanistice și regulamentele aferente) definesc scopurile, mijloacele și se face etapizarea acțiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, se oferă soluții pentru o dezvoltare echilibrată a teritoriilor și localităților, **pentru prevenirea și eliminarea disfuncționalităților**.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

O opțiune de alternativă nu a fost identificată, deoarece, opțiunea recomandată este ce mai potrivită soluționării problemei descrise în secțiunea întâi al prezentului document de AIR.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Principalele riscuri identificate în procesul de elaborare a analizei impactului de reglementare sunt următoarele:

- Lipsa de interes din partea administrației publice locale și a populației în vederea respectării regimului parcului național;
- Dificultăți financiare privind administrarea Parcului Național ”Nistrul de Jos”;

Totodată, aceste riscuri pot fi o motivare pentru desfășurarea unor ample campanii de informare a administrațiilor publice locale din zona de interesa de fondare a parcului și a populației în vederea

⁴ Ghid pentru elaborarea Planurilor de management ale ariilor protejate din Republica Moldova http://www.moldsilva.gov.md/public/files/publicatii/Ghid_Planul_de_Management_al_Ariilor_Protejate_2013.pdf

explicării necesităților luării sub protecție a ecosistemelor din zonă precum și întărirea capacităților administrației Parcului Național în identificarea unor surse financiare externe și crearea infrastructurii și sistemului de administrare în ansamblu al Parcului Național „Nistrul de Jos”.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Costurile necesare pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și implementării acțiunilor după aprobarea proiectului de Lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” sunt estimate a fi alocate în suma de 2105,6 mii lei, acțiune prevăzută în pct. 82 al Planului de acțiuni al *Strategiei de mediu* pentru anii 2014-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014, care este în vigoare, vis-a-vis de Strategia privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 274/2015, care este expirată și în care a fost planificată/indicată și nevalorificată suma totală de 95,0 mii lei pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”.

Luând în considerație că unele procese premergătoare creării fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” au fost acoperite din surse externe iar suma indicată în Strategia de mediu este prevăzută pentru fondarea a două arii protejate, din care una este RB „Prutul de Jos”, care este deja creată (în funcțiune), fără a fi alocate până în prezent surse financiare de la bugetul de stat, se consideră oportun ca suma de 2105,6 mii lei să fie alocată în totalitate pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”.

Cu toate acestea, o parte din aceste costuri au fost deja alocate din surse externe, fapt menționat mai sus la secțiunea 4, lit. b¹, pentru unele lucrări/activități anterioare fondării Parcului Național „Nistrul de Jos”: (i) delimitarea zonelor de funcționare parcului; (ii) consultări publice privind crearea parcului în 13 localități incluse în zona/perimetrul Parcului Național; (iii) crearea Centrului de informare a Parcului Național „Nistrul de Jos”; (iv) instruirii pentru membrii Consiliului de Administrare a Zonei Umede Ramsar „Nistrul de Jos”.

Costuri suplimentare pentru agenții economici de pe teritoriul Parcului Național „Nistrul de Jos”, pentru a se conforma cu prevederile legii privind fondarea ariei protejate și a Planului de management nu vor fi suportate, având în vedere că atât activitatea Parcului Național „Nistrul de Jos”, cât și activitatea agenților economici se va desfășura în conformitate cu prevederile legale privind colectarea deșeurilor, utilizarea fertilizanților, utilizarea resurselor de apă și a pășunilor, accesul în zona de frontieră, dimpotrivă, odată cu crearea ariei protejate vor exista oportunități de desfășurarea a unor activități economice cu specific local, noi oportunități pentru realizarea producției locale și organizarea activităților turistice.

Autoritatea administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale este în proces de studiere a experienței internaționale în vederea stabilirii mecanismului de compensare, dacă va fi posibil de aplicat pentru toate ariile naturale protejate de stat, care includ suprafețe utilizate în activitățile economice fiind în zonele strict reglementate.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Urmare a realizării documentației de AIR, se propune selectarea opțiunii I (recomandată) care se concentrează pe abordarea fondării Parcului Național „Nistrul de Jos” în conformitate cu documentele de politici naționale.

Opțiunea recomandată (I) asigură realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020, precum și, conservarea și protecția ecosistemelor din zona respectivă, dar și respectarea drepturilor cetățenilor la un mediu sănătos, fapt ce va aduce un aport substanțial în ceea ce privește protecția sănătății populației și a mediului înconjurător.

Parcul Național „Nistrul de Jos”, prin crearea sa, va contribui la dezvoltarea durabilă și economică a localităților incluse în componența acestuia, la crearea locurilor noi de muncă, precum și la apariția noilor oportunități pentru antreprenori și localnici.

Prin crearea Parcului Național va fi asigurată menținerea, conservarea și folosirea rațională a diversității biologice, complexelor naturale unice, valorii estetice și cultural-istorice deosebite, precum și folosirii lor în scopuri științifice, culturale, turistice, instructive și educative, în conformitate cu art.13 din Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sunt necesare

Implementarea opțiunii recomandate va fi realizată prin intermediul următoarelor instituții:

- Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) în calitate de autoritate a administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale, va elabora, promova și asigura implementarea proiectului Legii privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”, a actelor normative de punere în aplicare a Legii și a documentelor de politici privind ariile protejate;
- Agenția „Moldsilva”, în calitate de autoritate specializată în administrarea fondului forestier și ariilor naturale protejate de stat, sau altă autoritate publică nou creată specializată în gestionarea tuturor ariilor naturale protejate de stat, va asigura elaborarea, organizarea și aplicarea măsurilor privind conservarea, reconstrucția ecologică a pădurilor din ariile naturale protejate de stat, aflate în gestiune; va elabora și prezintă propuneri privind constituirea ariilor naturale protejate de stat în condițiile stabilite de legislație, asigură respectarea regimului de administrare a fondului ariilor naturale, conservarea și protecția obiectelor regnului vegetal și animal din aceste arii, va asigura gestiunea ariei naturale;
- Academia de Științe a Moldovei și Institutul de Ecologie și Geografie a MECC va asigura bazele științifice pentru gestionarea ariilor naturale protejate de stat;
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului va exercitarea controlului de stat asupra respectării regimului de protecție a Parcului Național „Nistrul de Jos”;
- Agenția de Mediu va realiza monitoringul calității factorilor de mediu (monitoringul calității apei, aerului, solului, monitoringul forestier și al ariilor naturale protejate de stat, monitoringul stării și folosinței resurselor de apă și de sol, monitoringul regnului vegetal și regnului animal, monitoringul pescuitului, monitoringul stării subsolului, monitoringul poluării aerului, monitoringul geologic, monitoringul poluării mediului) în scopul asigurării persoanelor fizice și juridice cu informații privind calitatea mediului, dezvoltării sistemului indicatorilor statistici în domeniul protecției mediului, precum și în scopul elaborării și publicării Raportului național privind starea mediului în Republica Moldova;
- APL își va asuma responsabilitatea pentru managementul ariilor protejate, ale căror deținători de terenuri sunt, realizarea măsurilor de pază și protecție, asigurând regimul de protecție corespunzător categoriei de management instituit, etc.

Conform analizei efectuate la această etapă, autorităților implicate la implementarea Legii privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și executarea actului normativ nu suportă careva modificări în grila de atribuții și competențe, rămânând aceleași în conformitate cu actele normative.

În scopul implementării prezentului proiect de act normativ, de către Minister urmează a fi analizate și efectuate după caz modificări ce se referă la următoarele acte normative: ▪ Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat; ▪ Hotărârea Guvernului nr. 782/2000 pentru aprobarea regulamentelor-cadru ale parcurilor naționale, monumentelor naturii, rezervațiilor de resurse și rezervațiilor biosferei. Totodată este necesar elaborarea și adoptarea următoarelor acte normative: ▪ Legea privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”; ▪ Hotărârea Guvernului privind aprobarea Regulamentului de funcționare a Parcului Național „Nistrul de Jos”; ▪ Hotărârea Guvernului privind aprobarea Planului de management al Parcului Național ”Nistrul de Jos”. Prin intervenția dată statul urmărește elaborarea cadrului normativ în vederea stabilirii responsabilităților, drepturilor și obligațiilor autorităților publice, administrației ariei protejate, agenților economici în vederea administrării parcului național, protejarea, conservarea și reabilitarea ecosistemelor existente.
<i>b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea</i> ▪ Plan de management adoptat în vederea administrării Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Numărul de ecosisteme protejate și reabilite din cadrul Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Numărul de vizitatori pe teritoriul Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Numărul de locuri noi create din momentul fondării Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Rapoartele anuale de implementare a Planului de management al Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Rapoartele de activitate ale administrației Parcului Național ”Nistrul de Jos”; ▪ Nivelul de utilizare a sitului și a resurselor Parcului Național ”Nistrul de Jos”.
<i>c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea</i> Monitorizarea implementării actului normativ adoptat se va efectua în conformitate cu prevederile art. 75 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Implementarea și monitorizarea va fi asigurată de instituțiile nemijlocit responsabile la nivel național și local: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția de Mediu, Agenția „Moldsilva”, Inspectoratul pentru Protecția Mediului. Impactul estimat al actului normativ va fi resimțit în decurs de 4 ani din momentul fondării Parcului Național „Nistrul de Jos”, acest termen fiind termenul pentru implementarea Planului de management al Parcului Național ”Nistrul de Jos”.
6. Consultarea
<i>a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă</i> Principalele părți interesate în intervenția dată sunt următoarele: Autoritățile publice care vor avea obligațiunea implementării prevederilor proiectului de lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos”: ▪ Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; ▪ Agenția de Mediu; ▪ Agenția ”Moldsilva” ▪ Agenția ”Apele Moldovei”

- Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- Autoritățile administrației publice locale.

Sectorul privat:

- Agenții economici activitatea care se desfășoară în localitățile care sunt incluse în cadrul Parcului Național „Nistrul de Jos”;
- ONG-urile de mediu;
- Cetățenii.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Au fost organizate consultări publice în toate cele 13 localități de pe malul drept al râului Nistru – raionul Căușeni (satele Plop-Știubei, Grădinița, Copanca Cărnățeni), raionul Ștefan - Vodă (localitățile Popeasca, Talmaza, Cioburciu, Crocmaz, Olănești, Răscăieți, Purcari, Palanca, Tudora), care sunt incluse în componența Parcului Național „Nistrul de Jos”.

Consultarea grupurilor interesate a avut loc în perioada iunie 2019 – iunie 2020 prin organizarea adunării generale a localităților. În fiecare localitate s-au efectuat minimum câte 2 consultări și adunări generale. Ca rezultat al acestor consultări publice au fost întocmite procese verbale a adunării generale a localității.

S-au consultat cu publicul și ulterior aprobat Deciziile Consiliilor locale din toate localități vizate privind acceptarea creării Parcului Național, inclusiv Deciziile Consiliilor Raionale Căușeni și Ștefan - Vodă. (Copiile la procesele verbale, deciziile Consiliilor locale sunt parte componentă a dosarului de promovare a proiectului de act normativ). Părțile interesate au fost informate despre beneficiile creării pe teritoriul localității a Parcului Național „Nistrul de Jos”, modul de administrare a acestuia, precum și regulile/restricțiile pentru anumite zone din cadrul Parcului Național.

Atragem atenția asupra faptului că în cadrul consultărilor publice au fost prezenți și agenți economici, acest subiect fiind discutat la ședinței Comisiei pentru agricultură, industrie, ecologie, construcții, drumuri, transport și dezvoltarea teritoriului a Consiliului raional Ștefan - Vodă, unde au fost invitați agenții economici din aceste localități, iar ulterior au fost organizate consultări publice la nivelul raional, în care, de asemenea, au fost invitați locuitori, agenți economici, șefi de întreprinderi municipale pentru a-și expune opinia asupra subiectului consultat.

Totodată, în cadrul consultărilor publice desfășurate în fiecare din cele 13 localități care vor fi incluse în viitorului Parc național, au fost explicate detaliat toate aspectele ce se referă la modalitatea de crearea și structura viitorului parc, inclusiv,

- zonele de management și regimul distinct al acestora (Zona A, Zona B, Zona C și Zona D)
- aspectele ce țin de oportunitățile de dezvoltare care pot fi accesate în cadrul unui Parc național (dezvoltarea turismului ecologic, atragerea turiștilor în zona rurală, crearea pensiunilor rustice, crearea traseelor turistice, dezvoltarea agriculturii ecologice, dezvoltarea infrastructurii locale – drumuri, rețele de apeduct și canalizare iluminare stradală, atragerea investițiilor în zonă, etc.)
- dezvoltarea antreprenorialului local (căsuțe de vacanță, campinguri, servicii de alimentație publică).

În context, ministerul a transmis solicitare Consiliului economic pe lângă prim-ministru al Republicii Moldova, în scopul obținerii punctului de vedere privind crearea Parcului Național de la mediului de afaceri din regiunile zonei de interes a proiectului, care până în prezent lipsește. Pentru obținerea avizului consultativ asupra impactului economico-financiar a proiectului și asupra documentației AIR, Ministerul Finanțelor a transmis în data de 30.11.2020 avizul nr. 09/2-09/10011.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Anunțul privind inițierea consultărilor publice a documentației de analiză a impactului de reglementare asupra proiectului a fost publicat pe pagina web al ministerului la compartimentul: Transparența decizională/Anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor, pe data de 01.12.2020,

link: <https://madr.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-2;>

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” a fost publicat pe pagina web al ministerului la compartimentul Transparența decizională/Anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor, pe data de 09.06.2020,

link: <https://madr.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Biere-elabor%C4%83rrii-proiectului-de-hot%C4%83r%C3%A2re-parlamentului-privind-fondarea;>

În perioada 09.06.2020 – 26.06.2020 au avut loc consultări publice privind inițierea elaborării proiectului Legii privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și a proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, anunț publicat pe pagina oficială a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;

Proiectul a fost examinat în cadrul consultărilor publice organizate și desfășurate în cadrul a 13 administrații publice locale, cu emiterea deciziei a consiliilor locale ale APL (se anexează) și acordul localnicilor și deținătorilor funciari din zonă.

În acest context, este de menționat, că în cadrul tuturor consultărilor publice, de către populația locală au fost înaintate, practic, unele și aceleași întrebări care sunt expuse la compartimentul b¹) din prezenta documentație a AIR și care sunt expuse în procesele-verbale pe marginea consultărilor, în anexă ministerul prezintă procesul –verbal al consultărilor publice desfășurate la Olănești, Ștefan - Vodă, care este reprezentativ.

Comentarii și puncte de vedere exprimate de publicul interesat la documentația de AIR și la proiectul preliminar de crearea a Parcului Național „Nistrul de Jos” - nu au fost transmise în adresa ministerului sau autorului, astfel cum este specificat în anunțul plasat pe pagina web a ministerului.

ANEXĂ

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categorii de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea 0 (zero)	Opțiunea 1 recomandată	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0	0	
povara administrativă	0	0	
fluxurile comerciale și investiționale	0	1	
competitivitatea afacerilor	0	1	
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	0	2	
concurența pe piață	0	0	
activitatea de inovare și cercetare	0	3	
veniturile și cheltuielile publice	0	1	
cadrul instituțional al autorităților publice	0	1	
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	0	
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0	3	
situația social-economică în anumite regiuni	0	3	
situația macroeconomică	0	1	
alte aspecte economice	0	1	

Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	0	1	
nivelul de salarizare	0	0	
condițiile și organizarea muncii	0	0	
sănătatea și securitatea muncii	0	2	
formarea profesională	0	2	
inegalitatea și distribuția veniturilor	0	0	
nivelul veniturilor populației	0	2	
nivelul sărăciei	0	2	
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0	0	
diversitatea culturală și lingvistică	0	1	
partidele politice și organizațiile civice	0	0	
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	-1	1	
modul sănătos de viață al populației	0	3	
nivelul criminalității și securității publice	0	1	
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0	0	
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0	1	
accesul și calitatea serviciilor medicale	0	0	
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	-1	2	
nivelul și calitatea educației populației	0	0	
conservarea patrimoniului cultural	0	3	
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0	2	
accesul și participarea populației în activități sportive	0	1	
discriminarea	0	0	
alte aspecte sociale	0	2	
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	-2	3	
calitatea aerului			
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	-2	3	
biodiversitatea	-1	3	
flora	-2	3	
fauna	-2	3	
peisajele naturale	-2	3	
starea și resursele solului	-1	3	
producerea și reciclarea deșeurilor	0	1	
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	-1	3	

consumul și producția durabilă	-2	3	
intensitatea energetică	0	0	
eficiența și performanța energetică	0	0	
bunăstarea animalelor	-2	3	
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	-2	3	
utilizarea terenurilor	-2	3	
alte aspecte de mediu	-2	3	

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.

ANEXE

- 1) Proiect de Lege privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” - pe 2 file;
- 2) Proiect de Lege pentru modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat – 2 file;
- 3) Nota informativă la proiectele de Lege- pe 7 file;
- 4) Argumentarea științifică privind fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” - 17 file;
- 5) Decizii ale consiliilor locale cu privire la instituirea regimului de arie naturală protejată Parcul Național „Nistrul de Jos” - 15 file;